

Det var tider

Av Ellen Beate Dyvi

Grete Jansen og Lise Villyn er blitt pensjonister etter mange, mange års tjeneste i NTFs sekretariat. De møtes en formiddag, sammen med Tidende, for å friske opp gamle minner fra den gang Tannlegeforeningens sekretariat holdt hus i Inkognitogaten, og senere i Kronprinsensgate.

Den 16. januar 1963 kom 22 år gamle Grete Ringerike, senere Jansen, fra Oslo kommunale tannpleie til Tannlegeforeningen. Da hadde hun skaffet seg handelsskoleeksamen på kveldstid, og var blitt spurt av generalsekretær Knut Gard om hun kunne tenke seg jobb i foreningen. Grete Ringerike jobbet nemlig for fru Gard i kommunen.

Hun var dermed den syvende som ble ansatt i NTFs sekretariat i Inkognitogaten, etter generalsekretær, sekretær, regnskapsdame, arkivdame og to skrive damer. Frøken Ringerike fikk tittelen yngsteddame, og skulle gjøre alt forefallende arbeid.

Kan dere se for dere alle disse damene, i hvert sitt grønne forkle med knepping foran? To kraver fikk de utdelt, én helt hvit og én hvit med grønne prikker. Med dem kunne de variere så mye de ville, men det grønne forkleet skulle på, hver bidige dag. Mens mennene fikk kle seg som de ville.

– Det første jeg gjorde om morgenen vinterstid var å hente koks i kjelleren, og fyre opp i ovnene. Tannlegeforeningen disponerte mesteparten av en herskapsleilighet bestående av seks rom og kjøkken. Kjøkkenet og pikeværelset var bebodd av et vaktmesterpar, og ett av soveværelsene var det en dame som leide i mange år. Resten av leiligheten hadde vi. Det var stort og høyt under taket, og veldig kaldt når vi kom om morgenen. Men det var fine ovner i alle rom, og selv om jeg ikke fyrte i alle, ble det fort veldig varmt. Jeg kan det med

å fyre i ovnen, hvis det skulle bli nødvendig igjen. Ellers var det mine oppgaver å hente post på postkontoret, koke kaffe og sette frem til lunsjen. Det var også jeg som tok oppvasken, som foregikk i et lite vaskevannsfat.

– Hva husker du ellers fra arbeidsdagene i Inkognitogaten?

– Amalgamskapet; eikeskapet med nøkkel, der vi oppbevarte de store og små flaskene med amalgam, som vi solgte til depotene. Jeg husker vi hadde vareopptelling stadig vekk, det var viktig at det stemte.

Jeg delte arbeidspult med fru Bjerke på regnskap. Vi satt mot hverandre, og jeg glemmer ikke hullkortsystemet vårt i medlemskartoteket. De offentlig ansatte hadde hull på ett sted, mens de private hadde hull et annet sted på kortet. For øvrig var medlemmene sortert etter alfabetet. Når vi skulle ha opptelling av medlemmene i den ene eller andre kategorien, stakk vi en strikkepinne gjennom hullene og dro kortene

Lise Villyn (t.v.) og Grete Jansen nyter pensjonisttilværelsen. Fra Munkelia borettslag på Lambertseter hvor de bor begge to, er det bare en kort spasertur til Sæter på Nordstrand. Foto: Ellen Beate Dyvi.

opp og telte dem. Det var litt av en jobb å sette kortene tilbake på plass etterpå, husker Grete Jansen, og fortsetter:

– Da Eivind Karlsen ble ansatt som sekretær i 1965 ble det store forandringer. Han kom inn som en frisk vind. Vi hadde inntil da slitt med en farlig, gammel spritduplikator som vi brukte til hovedstyrets sendelser, og en stensilmaskin som vi dro i gang når vi skulle sende noe til alle medlemmene. Karlsen revolusjonerte alt med å kjøpe det vi den gang bare kalte en Rank Xerox-maskin. Jeg tror kanskje det var den første i landet. Spideren fikk i hvert fall overta spritduplikatoren. Men det var ikke bare med Rank Xerox-maskinen heller. Rett som det var lukket det svidd. Og vi endte som regel opp

med å ha en reparatør sittende der på slutten av dagen når hovedstyreparene skulle ut.

Karlsen skaffet også en topp moderne skrivemaskin, som kunne huske seks brev. Den fikk hun som hadde ansvar for sykeavbruddskassen, for hun hadde så mange likelydende brev.

– Hvordan var tiltaleformen i foreningen den gangen?

– Å, det var De og fru Jansen og frøken Villyn til langt ut på 80-tallet. Det var veldig konservativt i Tannlegeforeningen, mye mer enn andre steder. Dette ble det ingen forandring på før Morten Rolstad og Per Kristian Sundnes ble ansatt på midten av 80-tallet. Dessuten kjøpte vi inn sigaretter av ulike merker til hovedstyremøtene kanskje helt til 90-tallet; og der stilte man i mørk dress.

– Julelunsjen har lange tradisjoner i Tannlegeforeningen. Hvordan foregikk den tidligere?

– Før min tid, forteller Grete Jansen, – var julelunsjen den store skrekken. Da ble den alltid arrangert på selveste julaften, og ingen av damene fikk gå hjem for alle gjestene var gått. Gjestene var naturligvis herrer, som hadde all verdens tid, for de hadde fått beskjed om å holde seg unna hjemme. Så de satt gjerne og drøyde helt til julen skulle ringes inn klokken fem. Stakkars de damene som hadde familie som satt og ventet. Men dette var det slutt på da jeg begynte. Da var det julelunsj på lille julaften. Og det var tross alt bedre, selv om opplegget var mye det samme.

I mai 1971 flyttet foreningen fra Inkognitogaten og inn i sitt nye hus i Kronprinsensgate. Like etter, i august, ble 29 år gamle Lise Villyn ansatt som sentralborddame. Hun var da akkurat kommet hjem til Oslo fra Bergen, hvor hun hadde jobbet i Winge reisebyrå. Eivind Karlsen kjente hun fra guttemusikken og Bekkelaget skole. Han spurte om hun ville komme til intervju i Tannlegeforeningen, og dermed ble det slik.

– Helt til å begynne med hadde vi et gammelt telefonsystem med propper og greier, forteller Lise Villyn. – Jeg måtte gi dem summetonen når de skulle ringe. Men det var bare mens vi ventet på det nye sentralbordet, som kom nokså snart.

– Alt var nytt og moderne i Kronprinsensgate, forteller de to. – Og vi

fikk kontorlandskap som var «in» på den tiden. Bare generalsekretæren, sekretæren, arkivaren og advokaten, som vi hadde hatt siden 1969, fikk eget kontor. I tillegg var det atskilt møterom.

Vi fikk ikke lenger gå med grønne forklær, for nå hadde gutta oppdagat alle de lekre jentene som jobbet i Norsk Kollektiv Pensjonskasse, det som nå er Vital, og som leide lokaler i huset vårt.

I underetasjen hadde vi topp moderne konferanselokaler, som ble brukt til januar- og augustkurs og dessuten ble leid ut til alle mulige formål. En gang hadde vi leid ut til nynazister uten å vite det. Kan tro sjokket var stort da vi så at hele salen var dekket av flagg og bannere med hakekors.

Det mest dramatiske som har skjedd i løpet av alle disse årene, var likevel da konferansesalen vår i Kronprinsensgate ble brukt til rettssaken etter Lillehammerdrapet i 1973. Salen ble valgt av hensyn til sikkerheten. Det var blant annet ingen vinduer der. Hver dag i mange uker kom politiet med de tiltalte, for fulle sirener, alltid fra en ny kant. På takene til bygningene rundt sto bevæpnet politi, og vi som jobbet i huset hadde akkrediteringskort, forteller damene.

– Dommerne brukte kontoret rett bak meg, til å skifte i, forteller Lise Villyn. – Der hadde de kappene og parykkene sine.

– Jeg husker en av oss sa den første dagen at «jeg er redd, jeg». Da svarte den ene forsvareren, Annæus Schjødt: «det er jeg også». Han giftet seg forresten med en av de tiltalte etterpå, sier Grete Jansen.

Det er mangt å minnes, og dette er bare en liten del av historien som disse damene sitter med. Om de savner arbeidsstedet? Tja, lunsjen kanskje, og kollegene. Men ellers ikke. Det er godt å få tid til å realisere andre ting. Fint å bruke mer tid sammen med familie og venner, og å reise bort så ofte og så lenge de vil. Vi skjønner det godt, unner dem det vel, og ønsker damene mange gode år som pensjonister. ■